

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 kroše, za pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslojše št. 3.

Stajerc

Dopisi dobrodosli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 8.

V Ptuj v nedeljo dne 23. februarja 1908.

IX. letnik.

Polom za polomom.

Prvaki imajo smolo. Vedno napadajo vzorno gospodarstvo naprednih mož s strupenimi lažmi, sami pa hitijo od poloma do poloma... Le naštejejo par večjih teh polomov! Tu imamo najprej veliko tatvino prvaškega župana na Turškem vrhu, ki se je zgodila lani. Potem pride konkurz prvaškega Vošnjaka v Šoštanj in naval za svoje denarje skrbnega ljudstva na tamošnjo posojilnico. Komaj se je javnost ponehala s to šoštanjsko gnilobo pečati, ko je prišlo že poročilo o prvakiškem poverjenju pri bolniški blagajni v Ljutomerju. In par dni pozneje smo že začuli glas o velikanskem škandalu v sv. Jakobu v Rožni dolini, kjer se gré tudi za tisočake ljudskega denarja... In to so le večji, posebno razbarljivi slučajji! Primanjkuje nam prostora, da bi se pečali še z malimi sličnimi dogodki.

Mi gotovo nismo mnenja, da so vsi veditelji prvakiških strank krivi teh zločinov. Nasprotniki sicer delajo tako in naj se zgodi že kar hoče, vedno delajo „Stajerca“ za to odgovornega. Mi bi zdaj tudi lahko rekli: pometajte pred vašimi durmi! Ali nekaj je gotovo: ti prvakiški polomi so na vsak način dokaz, da je prvastvo ne možno za vsako resno gospodarsko delo. Ko bi modri župnik Ražun svojemu prijateljsku Kobentarju mesto politike sedmo božjo zapoved razlagal, bi bilo bolje za občinsko in posojilniško blagajno v sv. Jakobu. Šoštanjski Vošnjak bi nikdar ne mogel toliko dolgov na drugih troške napraviti, ko bi mu prvakiški odborniki naravnost tuji denar ne ponujali. In ljutomerski prvakiški bolniški blagajnik je vendar 16 let svoje „špase“ uganjal, brez da bi mu nezmožni odborniki malo na prste gledali... Ja, gospodje ali ne čutite odgovornosti, ki jo imate kot odborniki, načelniki, župani in nadzorniki? Ali ste vse to le za parado? Ako ste nezmožni, ako ste za nič, potem si nabasajte pipico tobaka in ostanite za pečjo! Brezvestno pa je, da se pustite voliti v tako važne zastope in odbore, potem pa spite...

Ali ne samo na tem polju, tudi drugje korakajo prvaki od poloma do poloma. Vsa njih politika je izraz breznačelnosti. Kako se n. p. zdaj repenčijo zaradi zadnjih sodnijskih imenovanj, kakor da bi bila to najvažnejša zadeva za slovenski narod! Za gospodarsko delo pa se ne briga živa duša!

Od poloma do poloma hitijo. Dobro! Čim več teh malih zdaj že vsakdanjih polomov, tempreje pride velika katastrofa, ki boče pomedla z vlado teh nezmožnih ljudi. Kmet boče s trdo pestjo med prvastvom zadnji polom napravil!

Politični pregled.

Pogodba s Srbijo. — kmetje zopet oškodovani! Komaj je fabricirala državna zbornica tisto nesrečno avstro-ogrsko pogodbo, ki zemlje vsako leto milijone in milijone iz avstrijskih žepov, — ko se že poročča, da je vlada izgotovila trgovsko pogodbo s Srbijo. Kakor znano, je stala naša država s Srbijo od l. 1906 sem v gospodarskem boju, meje so bile

zaprte za srbski izvoz živine. Srbi so se na vse načine trudili, da bi pridobili za svojo živino drugi trg ali pa da bi vtihotapili svojo živino na Avstrijsko. Pa vse zamanj. Tako so morali torej vpogniti svoj tilnik in Avstriji vsaj nekaj priznati. Določbe nove srbsko-avstrijske pogodbe obsegajo: uvoz žive živine iz Srbije je popolnoma prepovedan; uvoz mesa se omeji v toliko, da smejo Srbi na Avstrijsko vsako leto 35.000 zaklanih volov in 70.000 zaklanih svinj prodati, medtem ko so preje še enkrat toliko žive živine uvozili; nadalje se je zvišala colnina od 8 K pri komadu na 9 K 40 h pri metr. centu; končno bodejo avstrijski uradniki živino veterinerno preiskavali, da se omeji kužno nevarnost. Srbi imajo torej zopet avstrijski trg za svojo živino! Premisliti se mora, da izvozi Avstrija na Srbsko letno le za 30 1/2 milijonov kron raznega blaga, Srbija na Avstrijsko pa za 68 1/2 milijonov kron živine, žitja in sadja. Srbi imajo torej velikanski dobiček od nas in imeli smo jih popolnoma v svoji roki. Ali naša ponižna vlada jim je zopet vrata odprla. Avstrijsko kmetijstvo trpelo boče zopet velikansko škodo. Tistih 105.000 komadov zaklane živine, ki jih smejo Srbi na leto uvoziti, boče povzročilo zopetno padanje naših živinskih cen. Živinske cene so v zadnjem času itak za 1/2 padle, zdaj pa bodejo zopet, tako da se za kmeta tudi živinoreja ne boče več obnesla. Usoda kmetijstva v tej nesrečni naši državi je torej — propad. Vlada boče morda poizkušala pomagati kmetu z malimi sredstvi: odpravila boče morda klalni in mesni davek, povečala povrnilo za škodo, povzročeno po kugah, izboljšala živinsko zavarovanje itd., — ali vse to je sicer potrebno, pomagalo pa ne boče kmetu na noge. Kmetu se mora dati priložnost, da proda svoj pridelek po primerni ceni! Iz tega stališča smo ravno tako odločni nasprotniki srbske pogodbe, kakor smo bili nasprotniki avstro-ogrski pogodbe.

Kronika. Umrj je bivši minister in član gosposke zbornice Ignac pl. Plener. Bil je liberalec starega kopita. — Voditelj stajerskih naprednih kmetov pl. Rokitsansky je imenovan za kmetjskega poročevalca iz balkanskih dežel. Imel boče svoj sedež v Belemgradu. — Volitve v hrvaški sabor se vršijo 27. in 28. t. m. — Vlada pripravila novo postavbo glede kužnih bolezni, ki se tiče tudi desinfekcije. Bajce stopi ta postavba že l. sušca v veljavo. — V Barceloni so vrgli bombe, ki so se razstrelile in ubile več oseb.

Dopisi.

Rogaška Slatina 16. svečana 1908. V nedeljo 16. t. m. je zboroval odbor kmet. podružnice Rog. Slatina v hotelu pri „pošti“ tukaj. Več za kmetijstvo jako važnih točk je bilo na dnevnem redu, posebno se je sklenilo poklicati strokovnjake o vinu in sadjerji, kateri bodejo v prihodnjem mesecu v vseh šolskih občinah našega okraja predavali. Sklenilo se je nadalje 9 jubilejnih sadonosnikov (Jubiläums-Obstgärten) za ljudske šole napraviti, več bran nakupiti itd. Tudi glede po podjedih (Maikäferengerlinge) uničenih travnikov se je sklenilo še enkrat nujno prositi za državno podporo v namen nakupa travniških semen. Končno nam je g. predsednik

direktor Jožef Simony naznanil, da nas je ravnatelj slatinskega kopališča g. Dr. Mulli povabil, da si ogledamo jako zanimiva dela v svrhu zasigurenja vrelcov (Quellenfassung).

Po končani seji so se odborniki tudi pod vodstvom g. Dr. Mulli in enega g. inženerja podali na mesto, kjer se ta dela vrše. Velikansko delo se je tekoma 3 mesecev tukaj zgodilo; nad 30.000 m² zemlje in trdega kamenja se je brez vsake večje nezgode vzdignilo in odstranilo. Vsaka povzdiga naših slatinskih zdravilnih zavodov je za naše okoliške kmete in delavce velike važnosti, kajti lepi denar se tukaj v zimskih mesecih lahko zasluži, po leti pa se nudi kmetičam priložnost za sočivje (Gemüse) vsakovrstno sadje, zelenjavo in kuretnino lepe novice dobiti. Čudno se nam toraj zdi, da se nek duševni siromak v „Slov. gospodarju“ že na skrivaj veseli trenutka, ko prenehajo slatinski vrelci; pravi namreč: Ako pa se utegne delo ponesrečiti — potem pa adio Rogaska Slatina. Tako toraj kažeš, ti zagriženi tvojo kristjansko ljubezen, toda ne boš doživel tega veselja. Danes je že gotovo, da je kopališče Rog. Slatina skoz to delo veliki in pomenljiv korak naprej napravilo in vsak stajerski domoljub zna na ta biser zelene domovine ponosen biti. Mi kmetje in delavci v okolici pa, ki stojimo in pademo z bodočnostjo Slatinskega kopališča, pa upamo da bode kopališče pod spretnim vodstvom našega ljubeznivega ravnatelja Dr. Mulli vedno bolj napredovalo.

Sv. Peter, Medvedovo selo. Naši vsestransko se vtikajoči gospod župnik Gomilšek je uridel, da mu sama duhovniška služba nudi premalo razvedrila in sklenil je k svojim dosedajnim poklicom (potovalni učitelj Marijnih družb, organizator mladeniške soc. zveze, ravnatelj posojilnice, profesor modroslovja na socialnem tečaju v Celju) postati še teater-director in souffleur. Že dalje časa so se kmečki fanti, namesto bi doma delali, po farovžu potikali in Egiptovega Jožefa študirali. Imeli so zares srečo najti takega Jožefa v osebi našega mežnarskega svetnika, škoda le da ni njegova Lenika (Jagrova) predstavljala Putifarjevo ženo — vem da bi Jožef zahteval — da pade zagrinjalo — in Jožef bi se dal rade volje zapeljati. Dragi gospod Gomilšek, kaj pa mislite Vi še vse v St. Petru početi? Ali moramo mi zato 123% cerkvenih v resnici farovških doklad plačati, da boče po farovžu teater igrali, da bo pričel Vaš prijatelj poslanec in se bo brez možnosti nasprotja z ljudske bede in neumnosti nečerval? Nam zna postati to v trenutku vseeno, ko sklenete v Vaši modri družbi da smo naprednjaki izključeni tudi pri vseh plačilih, dokler smo pa mi soplačniki, se bomo vedli tudi pravico poiskati. Nesramno je to za izobraženega človeka, da rabi vsa sredstva, da oguli ubogo ljudstvo do kože. Kar še kmetu ostane po poplačanju davka in činžov, to naj vam da v črno torbo, ja dosti ubogih rev je še na dolgu obresti in davek, dali pa so mastno birjo, mogli so se naročati na „Slov. Gospodarja“ v zveličanje duše, celo take revice ki niti brati ne znajo, siromak nima niti za sol, pa mohorske knjige je mogel za leto naprej plačati. Kje pa so zdaj še ndninski prispevki za Marijno družbo, izobraževalno društvo, kmečko zvezo itd. In tako

se vlada v občini, katera je bila tako hudo po toči prizadeta in doslej ni dobila niti vinarja podpore. Le tako naprej, gospod župnik in zares postanete pri prihodnjih občinskih volitvah lahko gmajnski šribar — morebiti celo pürgermajster! Brez da bi se dotikali dalje otročje predstave, grajamo le surovost, da se sili žalujodega sina (njegov oče je pred enim tednom umrl) na odru burke uganjati. Če imate zares izobraževalno društvo, tak bi bila pač prva naloga, da vzgojite v mladini človeški čut, — sočutje in usmiljenje do bližnega. Pomnite da na sodni dan ne bo sedel oni na desnici Sinu človeškemu, koji je imel v življenju večji petenoster (Paternoster) ampak tisti, ki je imel blago usmiljeno srce.

Šmartno pri Slov. Gradcu. V Slovenj-gradskem okraju skrbijo duhovniki vedno za to, da imamo kake komedije. Pred kratkim je preskrbel Šmarski nadžupnik Lenart, da smo imeli v Šmartnem misijon le edino radi tega, da je tuj kapuciner na prižnici hvalil domačega nadžupnika Lenarta, kateri živi v sovraštvu z večino faranov. Omenjeni kapucinj je govoril med drugim tudi čisto lepe besede, naj bi se farani in župnik razumeli in naj bi se nehale medsebojno sovraštvo. Sveda je ta misijonska pridiga bila povzročena od samega nadžupnika Lenarta. Komaj pa se je misijon končal, po katerem smo mislili da bo nastal mir, je zopet nadžupnik Lenart začel v „Slovenskem gospodarju“ svoje poštene farane nesramno napadati in obrekovati. Iz tega se razvidi da ne more ta „krumpeizl“ živeti brez prepira. Zlobni jeziki sploh govore, da je vseh prepirov večinoma njegov čudni nos kriv. V številki o „Slov. gosp.“ že zopet napada ta vzorni dušni pastir v dopisu iz Šmartnega več poštenih faranov. Čeravno so baje nekateri njegovi bratje bili v norišnici v Gradcu, kar mi kot pošteni kristjani obžalujemo, je ta Lenart tako nesramen da drugim v zasmeh umnobilnost očita. Tudi poroča ta oznanjevalec miru takoj v „Slov. gosp.“ če je kdo ki ne trobi v njegov rog radi se tako male malenkosti obsoben. Zakaj pa ne poroča on tudi v „Slov. gosp.“ take obsodbe, vsled katerih so zakrivali največja in najhujša hudočelstva njegovi pristaši n. p. da je bil kaplan Šlamberger obsoben radi zlorabe nedoletnih deklic na tri leta težke ječe, tudi da je bil najhujši klerikalec stari cekmošter Oceppek iz Škal še le pred par dnem pri okrožnem sodišču v Celju radi ednakega hudočelstva [na 18 mesecev ječe obsoben, ja tudi Lenart nadžupnik sam je bil radi nekega prestopka, pred kratkim pri okr. sodišču v Celju obsoben. Pregovor je pač resničen, ki pravi: „Če pride slab pastir, se ovce razgubijo.“ Sedaj so nam pa naši duhovniki priskrbeli v Starem-trgu 4 dnevni politični misijon čez katerega vam bomo prihodnjic natančneje poročali. Za danes toliko, prihodnjic bodemo pa o Lenartovi kuharici in njeni doti nekoliko poročali.

Dobje pri Planini. Pred nekolikimi leti bilo je Dobje lepi mirni kraj; ljudstvo tukaj sicer ni posebno izobraženo, pač pa mirno in pohleвно, zato je bil prej tudi lepi mir in krščanska ljubezen med ljudstvom in tukajšnjimi duhovniki. Ko je pa prišel pred kakimi 8. leti kaplan Vurkelc za župnika v Dobje, katerega so se v Gornemgradu prav radi iznebili, da sedaj tam vendar nihče ne strelja z revolverjem poljudih, kakor je Vurkelc zual, razdvojil je farane in zasejal nemir, sovraštvo in šuntanje k tožbam. On sam je nagovarjal, da bi pri sodnji ne izpovedovale resnice. Nagovarjal je neko ženo na svetem mestu v spovednici da bi svojemu možu tiho vzela denar in ga njemu prinesla. Čujete in strmite, pa v spovednici na svetem mestu se predreže ta hudobni župnik tako govoriti. Pred tremi leti mu je kar naenkrat v glavo padlo da je začel iz prižnice farane plavšati, naj mu prinesejo denarja, vsak po 20 al 30 K. potem dobimo čez 3 mesece kaplana. Nekateri neumneži so mu takoj začeli denar nositi. Ko mu pa le ni šlo urno od rok, ponavljal je vsako nedeljo iz prižnice: Prinesete denar, kateri ne bo dal, bo nesrečen. Na ta način je izciganil 3000 K. iz vbogega ljudstva. Kaplan pa ni prišel ne v treh mesecih, in tudi ne v treh letih. Župnik pa itak ni mislil na kaplana in ga tudi itak ne potrebuje, njemu so dišale le kronice faranov. Da bi pa faranom dobro storil, da bi prevdil bolnike z svetimi zakramenti, da bi pospeševal mir in

ljubezen med farani, za to se ne briga. Ni še dolgo od časa, ko sta tukaj dva bolnika umrla brez svetih zakramentov, katere župnik vkljub prošnji ni hotel previditi. Nagovarjal, celo sestavljal je krive težbe zoper farane, in jih obrekoval s hudočelstvom uboja, pčizga i. t. d. Sveda ni mogel nič hudega napraviti, ker laž ima pač kratke noge, pravi pregovor, vendar žalja ima škodovati svojim bližnjem na eden ali drugi način. Ako res sveta vera zahteva od duhovnikov vpeljavanje posojilnic in konsumnih društev, zakaj pa tega Kristus kot prvi oznanjevalec svete vere, kateremu je bilo znano vse prihodnje, ni povedal? Tudi apostoljni tega niso zapisali. Ali ni to le prazno domišljanje in izrabljanje svete vere od strani Vurkelcu podobnih duhovnikov. Kako naj torej imenujemo tega gospoda v Dobji, svetujte nam prevzvišani gospod knezoškof? Mašnik mu ne moremo reči, ker mašnik ta je po izgledu Kristusa mirni, ljubeznivi, in najpravičnejši človek; teh lastnosti Vurkelc noče poslušovati. Grde priimke mu mi nočemo dajati, ker to bi bilo slabo znamenje od nas. Kako tedaj? Prevzvišeni gospod knezoškof prosimo za svet, ali pa prestavite ga, ker ravno takega gotovo nimate nobenega, da ga v večjih krajih poskusijo.

Dobje pri Planini. Vurkelc je zakokodokal in znesel v „Slov. Gospodarja“ jajce, ki je pa smrdljiv klopotec. Pravi, da je tisti nesramen lažnivec, ki je pisal o njem v „Štajercu“; vai pa vemo, da je to vse res in Vurkelc naj gre tistega lažnivca v špegel gledat. Ali je to tudi laž da sta Vurkelc in Tomaž kriva, da morajo zdaj ljudje po 5, 6 ali še več kron plačati za mrliški ogled? Vurkelc je tako dolgo s svojo nevošnjivostjo stresal, da je pošten mož rajši to odložil, kakor pa da bi bil farski hlapec. Jelite župnik, kako dobro dene to človeku, če morajo pogrebci na pokopališču čakati na mrliškega oglednika in potem s krampom trugo razbijati, da pridejo do mrljica! Tega vsega ste vi krivi! S prižnice tudi vpijete nad kramarjem sosedom, da čaka doma na groše od pijancev, kar je pa laž. Kako pa da vaše Malike in velikega trgovca Tončata, ki pri kramaru sol na kile kupuje, ne vidite? Skoraj vsako nedeljo pijejo pred kramarjem ved pridigo šnops. Če je človek v gostilni je vsaj zakrit, tu pa se daje na česti slab zgled. Pa Malika in Tonč imata „frajpos“ ali pa žegnan šnops. Torej župnik, obrnite svoj hud pogled tudi na ono stran ali pa bodite rajši pametni. Župan Tomaž se je pa zadaj za hlače prijel, če se ga res drži županski stolec. Ker pa ni imel pravih hlač na sebi, pa ni nič oslatal in zdaj pravi, da se ga stolec ne drži. Pač drži se ga, zato si volitev ne upa razpisati, ker bi se znale hlače raztrgati. Da ljudje pri Tomažu pijejo in morajo piti, tega je tudi Vurkelc kriv, ker ga je postavil za župana. Potem pa pravi s prižnice, da so pijanci satanovi mučenci. Vurkelc, Vurkelc take godlje še živina ne prenese in Dobjani je bodo skoraj siti.

Sv. Trojica v Slov. gor. Kdor drugim jamo koplje, pada sam v njo. Naši klerikalci in frančiškani so si na vse kriplje prizadevali, da bi tukajšnji posestnik Schönwetter svojo posestvo kakšnemu somišljeniku prodal, kar jim je tudi posrečilo in še zelo dobro. Kupila je tam hram tukajšnja tercijska Magdalena Borko, svagrinja visokonosnega Tušaka, znanega klerikalca iz sv. Antona v bridkost celemu trgu. Čeravno je pri tem kupu blagoslov vseh naših frančiškanov pomagal, vendar jim sreča ni bila ugodna, ker se je cel kup na nepravilni način začel. Kmalu potem, ko je bila kupna pogodba narejena, so še k Borkovci dan za dnevom „financerji“ na obisk prišli in naš orožnik jo je celo na sodišče k sv. Lenartu spremljal. Vsa molitev ni nič več pomagala in svetniki so jo tudi zapustili. Morala je na 2 mesece kaše pihat. Naš gospod pa bi si skoraj tukaj prste zažgali. Oh, — da bi še vendar enkrat gospod Berard hoteli priti; oni so nam vedno od nepoštenih štacunarjev in krčmarjev pridigali, oni bi bili tudi gotovo mož zato, da bi nam razložili od prižnice kakor bi 80-letni starček Schönwetter skoraj ob posestvo in denar prišel. Morebiti bi tak olepsali ta švin-del kakor naši farski prijatelji, od katerih smo že slišali, da je sv. Frančišek tudi bil tat, pa je vendar svetnik postal. Tako se je previliko ve-

selje naših frančiškanov, kmalu še v dosti velikejšo žalost premenilo. Pravičnost najdalje trpi. **Iz ormuške okolice.** K dopisu v „Štajercu“ št. 6, pod zaglavjem: „Iz Loprsic pri Ormužu“, še pripomniti sledeče od teh res čudnih, vele-narodnih modrijarov omenjene občine, ker večinoma vsi so pristaši celjske „narodne stranke“. Dragi mi „Štajerc“, tebe zaničujejo, a uničili ti ne bodo; posebno zadnji dopis jih je tako razkačil, da so se odločili da preje ne odjenjajo, dokler „Štajerca“ ne pokončajo. Slično vrženskim bajkam! Lansko leto naredila je toča v okolici Ormuža kmetom res ogromno škodo, nakar so prizadete občine prosile podpore in se jim je tudi dovolila. Ali čujete! Kaj so si „iztuhtali“ ponosni voditelji Loprske občine? Šli so in protestirali, da druge občine, razven njihove, niso bile nič poškodovane, in s tem hoteli vso podporo sebi izposlovati. Res velika modrost za njihove žepe, glave imajo pa prazne, da uganjajo take nepremišljene predznosti. Motite se, ki hočete več imeti kakor vam pristojna, in velika odgovornost vas čaka radi te predznosti, da hocete s to neresnico druge občine oškodovati. Slabo znamenje za občinski odbor je pa tudi to, kakor omenja že prejšnji g. dopisnik, da se je pri ogledovanju škode po toči, res tako malo oziralo na siromake, ki so najnujnejše pomoči potrebni, da namesto, da bi se jim pripisalo podporo, se je iz njih norčevalo. Na svidenlec! Opazovalec.

Radgorski okraj. Župniku Kuncu se presneto dobro godi, odkar je „vrgel“ prejšnji okr. zastop ter zlezal sam notri. Druga mu zdaj nič ni treba delati, kak v Radgono se voziti, doma pa kaplane komandirati. Naj ima za delo v cerki in v šoli dva kaplana in ta dva morata storiti vse, župnik samo zapoveduje. Če so tri spovedi, mora eden oditi domu in reči bolniku, naj s smrtjo čaka, ker fajmošter ne gre, gospoda kaplana pa sta mogla iti na drugo stran. Včasih se zgodi, da sta oba g. kateheta v šoli in pride spoved. Fajmošter je doma; ali mislite, da gre? Kaj še! Katehet mora šolo pustiti in iti na spoved. Toliko je Kuncu za verski poduk otrok! Samo zapovedoval bi v šoli pač rad sam. Vemo gotovo, da sta se kateheta pritoževala, ker je fajmošter za deco spoved naznanil, ne da bi kaj vedela za to kateheta, ki imata vendar nalogo, otroke za spoved pripraviti. No pa še bi lahko dosti povedali, kaj cela fara ve, da je neki kaplan pri svojem odhodu rekel: „Kuncije pes bi bil rad, a hvala Bogu, da nisem vedel njegov kaplan“. Vse, kaj le količkaj vse, je fajmoštrovo, vse črne maše, sploh vse maše morajo se plačati pri njem, da si potem on t boljše lahko izbere. Če je pogreb z enim, s razume z župnikom, ker najlažje gre. Na pokopališču pa se zdira in komandira vse okoli sebe, da vse trepeče. Kakor kaplana, tako jil tudi mežnar dostikrat čuje, posebno če je turmska ura od vseh drugih eno uro naprej. Kar v nedeljo pred mešo jo mora mežnar pritisniti, da lažje mi farani prav k maši pridemo. Pa kaj je Kuncu za to, da je le on „fertig“ pred naj tudi mašo ali križni pot včas pol ure prezačne, kak je oznanjeno, pa kaj, če mi zami dimo, da le Kuncijeva volja velja. To in še dosti bi lahko pisal, kakšen je Kuncu kot župnik drugič pišem, kakšen je ko vodja okrajnega zastopa.

Sv. Bolfen pri Središči. Dne 3 t. m. j prišel neki ženin iz poštene hiše poroko pričati našemu „kardinalu“ Zadravcu; trikratno oklic in poročanje si je računil mož 8 K. Ko sprejel denar, je globoko vzdihnil in rekel: „Škoda da nisem deset kron računil!“ — Glej — duhovnika, kateri ne pozna postave dne 7. maja 1874 drž. zak. št. 50. da posestnik II razreda plača za 3 kratni oklic 63 k za poročanje 1.57½, mežnarju 35, toraj skup 2.55½ kr. Svetnjemu temu posestniku, naj pravi potrebne korake proti temu neenasitnel Zadravcu, da dobi nazaj, kar je preveč plač! Kaj ne — „kardinal“, daniti se je začelo?

Zadolje (Seidolach) pri Glinjah, 10. feb. 1901. Zadnjič smo imeli pri „Orencu“ požarni branovci pustno veselico ali bal a prav dobi uspehom za naše blagajnice. Prišlo je mnogi ljudi iz Borovelj in sploh vseh krajev splošno Roža. Tam za eno mizo, nekaj vinjena, sta

glasno pogovarjala Miha in Jaka zavoljo ščunjanja nebodigatreba lista „Korošica“, kakor mu pravijo v Borovljah. („Mir“ ga imenuje tudi „pokreko“) zoper „koroško deželno zavarovalnico“ proti ognju v Celovcu. Ta listič misli zato ljudstvo od domačega zavoda proč odpravljati, ker je naša brizgalnica samo K 40.— od zadnjega požara sprejela, ne pa K 200.—, kakor je oni listič diktiral. — Miha pa je slednjič „Jaki Spaki“ dobro zasolil, rekoč: Pri novih volitvah v deželni zbor bode te tako vi širokoustni rudečkari popolnoma zmagali, glej, potem pade ja tudi deželna zavarovalnica v Vaše kremplje. Na ta način ja ti Spaka v svojo lastno skledo pljuvaš, če okoli agitiraš za judovske zavarovalnice, za nam tujo banko „Slavijo“ na Českem i. t. n. Nato začne se zadnji tudi smejeti in poslušalci so jeli ploskati in zabavljati čez „Korošeca“, ki misli da so v Zadoljah in pa tudi na Loki taki „trepi“, da bi mu kaj verjeli.

Zihpolje (Maria Rain) 12. svečana 1908. V Svetinivasi bodejo te dni občinske volitve. Borba bode z nasprotniki huda, a upamo, da bode zmagala resnica in pravica — stranka našega občne spoštovanega Jože Krassinig-a. Prvaški župan je že povedal, da noče več biti izvoljen, ker na županskem prestolu v Št. Janžu ni „fletno“ sedeti. Če kdo kakega sveta, kako pisarijo ali kaj drugega potrebuje, gotovo potrka na vrata hiše Krassinig-a in vselej se prošnji ustreže; zato upamo, da bodo ljudje tudi v srcu hvaležni in na tajni volilni listek zapisali vrle naprednjaške močje po nasvetu našega „Korošiča“. Le naprej in zmaga bo naša!

Borovlje (Ferlach) 11. feb. 1908. Slabega sadu gotovo oae ne glodajo! To geslo tolaži našega vrliga in mnogozasluzenega domačina, gosp. nadučitelja Janez Tschanko v Podljubeljem (Unterloibl), katerega v zadnji številki „Mir“ — „Rim“ (se bere od zdej), — prav hinavsko napada. Še ime od same jeze prekrščuje v „Čavko“, dasiravno bližnji dopisun dobro ve, da je že pred 200 leti cesar Karol, ki je potoval čez Ljubelj na Kranjsko, imenoval to hišo „zum deutschen Peter“! Kakor nekdanji pradedje gosp. nadučitelja, je še današnja rodbina „Tschanko“ pri stari domačiji krepko napredna in nemška. Zakaj pa ne pišete tudi Grafenaver namesto Grafenauer. Šajnik namesto Scheinigg, Ajnspiler namesto Einspieler, Miljar namesto Müller i. t. d. Poczukajte se sami naprej za nos, blaga gospoda okoli „Mira“. Gosp. nadučitelja pa pustite pri pokojju, četudi ste v „Freie Stimmen“ en malo nobel pošlatani bili. Heil!

Novice.

12 shodov priredi „narodna stranka“ to nedeljo, — 12 shodov, na katerih bode govorilo 8 dohtarjev, seveda vsi „za kmeta“. Sakrabolt, to je pa že nekaj! Kaj bo teh 8 dohtarjev na teh 12 shodih povedalo? Dohtarji bodo povedali, da „ljubijo kmeta“, da ga bodo „rešili“ in sicer s klicom „proč od Gradca“. Sakrabolt, to niso mačkine solze! 8 dohtarjev in vsi „ta jezici“, ti bodo pa še vraga prekanili... Pa brez šale: zakaj se gre? V prvi vrsti se gre za imenovanje sodnikov. Slovensko ljudstvo ima sicer dosti dolgov, dosti revščine, dosti bede in lakote, dosti krvavih skrbi, — ali v nedeljo bode 8 dohtarjev na 12 shodih dokazalo, da je prva skrb slov. ljudstvu sodnijsko imenovanje. Kmetje bodo sicer začudeno gledali in si na tihem mislili: „piš me v uh“, ali 8 dohtarjev bo vendar „prav“ imelo! Drugič bodejo gospodje, ki so zdaj nakrat tako živo „za narod“ navdušeni, govorili o volilni precsnovi za deželni zbor. V svojih listih sicer sami priznajo, da niso prvaški poslanci kmetu niti starega „čika“ pridobili. Ali imeli bi radi več poslancev in 8 dohtarjev bode to potrebo dokazovalo... Ali se naj jezimo? Ne, — našim prijateljem svetujemo, naj se udeležijo mirno teh shodov, da bodo videli, zakaj se gre. 8 dohtarjev bode govorilo, ali — niti starega „čika“ ne bode imelo ljudstvo od lepih govoranc teh celjskih dohtarjev...

Zadnja sodnijska imenovanja razburjajo itak bolane živce prvaških politikastrov. „Narodni list“ kar divja, kakor da bi bila od imenovanja par sodnikov odvisna bodočnost celega naroda. Kaj pa se je za Božjo voljo zgodilo, da so go-

spodje tako razburjeni? No, — nekaj sodnih adjunktov je bilo imenovanih za okrajne sodnike. V Ptuj je prišel slovenski adjunkt, dva ptujška adjunkta pa sta imenovana za okrajna sodnika v Šoštanj in Konjice. Tisti ormuški dr. Mohorič pa, ki se ni upal g. dr. Delpina tožiti, vkljub temu da mu je ta strankarstvo v uradu očital, je postal sodni tajnik v Ljubljani. To je cela stvar, zaradi katere kliče g. Spindler svetnike in hudiče na pomoč in se hoče pridušati na dvanajsetih shodih. Pribito bodi pri temu v prvi vrsti, da so imenovani nemški uradniki slovensčine popolnoma zmožni, veliko bolj kakor n. pr. slovenski „odrešenik“ Ploj. Ali „Narodni list“ pravi, da ne znajo vseh dialektov. Ja, teh pa menda niti g. Spindler ne zna, čeprav je baje prebrisana glavica. Po spodnjem Štajerju je vsakih 5 minut drugo narečje, od „prleškega“ do haložanskega in pahorjanskega. Ali človek, ki zna slovensko in živi v Haložah, se bode tudi kmalu haložanskega narečja priučil. Sicer pa ne bode praznih otrobov mltili. Kaj zanima to sploh ljudstvo? Ako so te ali oni uradniki prezreti, naj se pritožijo primernim potom. Brezvestno pa je, da se hujska nezavedne ljudi v razburjenost. Naš kmet vè in čuti, da zanj uradniško vprašanje ni in ne bode glavna reč. Prvaški advokatje seveda imajo take sodnike radi, kakor dr. Mohoriča. Mi pa smo zadovoljni, ako s sodnijo sploh opraviti nimamo in ako se pravično sodi. Vemo pa, da je cela stvar le komedija. Odkar je bila „narodna stranka“ v Savinjski dolini tako temeljito tepena, ne vè kako bi obrnila pozornost na-se. Zato ji pride ta priložnost prav! Nezavedni ljudje bodejo prvaškim dohtarjem ploskali, če bodo tulili proti Gradcu. Zavedni kmetje pa bodejo raje — doma ostali in se za gospodarsko delo brigali!

Proti nemškim trgovcem so pričeli prvaški listi zopet grdo, strastno gonjo. Jezi jih na eni strani, da so izobraženejši trgovci večidel v našem taboru in da „narodne štacune“ vkljub ameriškani reklamni ne napredujejo. Za vsacega svojega uradnika zahtevajo prvaški politični prostost, — trgovec pa ne bi smel imeti političnega prepričanja. S kako strastjo, s kako strupenimi lažmi se vržejo prvaški na vsacega naprednega trgovca in mu hočejo kruh odžreti. Trgovci bi morali biti izključno mameluki farske in dohtarake stranke, potem bi bilo dobro. Kdor pa ne trobi v prvaški rog, tega bojkotirajo. No, ta prvaški bojkot pač malo zaleže. Ljudstvo kupuje tam, kjer dobi dobro blago za primerno ceno, ne pa tam, kjer se ga slepari „v imenu narodnosti“ s labim blagom za cigansko ceno. Zato nimajo naši nasprotniki več moči, da bi uresničili svoje grožnje in smešni, otročji postajajo prvaški! Ljudstvo pa se tudi spominja na tiste „narodne štacune“ v mestih in trgih, ki le hirajo in stojijo vedno z eno nogo v konkuru in ki lovijo nevedneže na svoj lim. V take na pol propale „štacune“ gre človek le enkrat. Ljudstvo pa se tudi spominja na nesrečne „konzume“ in na prvaške „polome“ o katerih je čitati v današnjem uvodnem članku. Zato, prvaški, le bojkotirajte, — nobenega vrabca ne privabite s tem k vašimi kridatorjimi! Ljudstvo odpira oči!

Iz Spodnje-Štajerskega.

Zopet prvaška tatvina! Prvaška podjetja pokajo pač na vseh straneh. Zaporedoma prihajajo vesti o goljufijah v prvaških vrstah. Zdej se pripoveduje zopet o poneverjenju v okrajni bolniški blagajni v Ljutomerju. Ta blagajna je bila v prvaških rokah in jo je vodil že 18 let kot blagajnik jermenar Joh. Karba. Ta Karba je bil seveda vedno strastni klerikalec in strupeni sovražnik naprednjakov. Zdej pa je prišel od namestništva nadzornik, da pregleda račune. Našel je v prvi vrsti, da je blagajnik Karba vse društvene knjige in spise razven knjig iz zadnjega leta uničil. Samozumevno je nadzornik takoj odbor blagajne razpustil in Karbo nagnal. Poizvedbe so dognale, da se je par sto kron poneverilo. Upamo, da prinese sodnija luč v te temno, umazano zadevo. Sramota!

V Moškancih sta priredila p. k. brata Ploj in Jurtela shod. Glavni namen shodu je bil, hujskati proti okrajnemu zastopu zaradi cektne zadeve. Prevzel je to nevhvalno nalogo neki jako mladi študent. Povedal pa ni, zakaj ni svoj

čas prvaški okrajni zastop to cesto naredil. Ceste se ne more delati po želji študentov in vse nakrat se tudi ne more narediti, še manj pa vsem ustreti. Posestnik Visenjaka se je oglasil k besedi. Ali nahujakani ljudje niso imeli poguma, poslušati tega svivolazega kmeta; niso ga pustili govoriti. In to je sramota!

Rokodelska zadruga v Rog. Slatini je imela 16. t. društveni shod. Storila je v naprednem duhu dva pametna sklepa: prvi se je sklenilo, da se bode učence v nedeljako šolo pošiljalo: drugi pa se bode združno premoženje, ki je bilo doslej naloženo v farski posojilnici v sv. Križu, naložilo zdaj v napredni hranilnici v Rog. Slatini. Res pametna sklepa! Vsak obrtnik čuti na sebi potrebo dobre šolske vzgoje in vsi etariši gotovo radi vidijo, da se njih otroci izučijo. Čudno je, da zahteva obrtna oblast od obrtnikov „verski poduk učencev“, kakor da bi mojstri bili doslej pagani. Ni ga menda mojstra, ki bi učencu vero jemal in vsak 14 letni deček ima že toliko vere, kolikor jo potrebuje. Ali tega se pač ne more od obrtnikov zahtevati, da bi svoje učence po „božjih potih“ vodili, namesto da bi jih obrti učili, da si zamorejo enkrat kruha služiti. Oblast naj bi vtikavala svoj slavni nos raje v druge stvari. Pregledala naj bi enkrat „Prüfungskommission“, da se ne bi krojaški učenci od slikarskih mojstrov, mesarski od mizarjev in špenglarski od čevljarjskih mojstrov izpraševali! Vrlim obrtnikom v Rog. Slatini pa čestitamo za njih napredne sklepe!

Drobtinice iz Zg. Radgone. Piše se nam: To leto nam je vzelo že dva izvrstna boritelja: starega poštenjaka Krempla in mladega junaka F. Paulitscha, vulgo Jurkoviča. Mi smo molili ob njunima groboma. Pa črnuhi še naj ne vrikajo. Še je delaven naš mladi Krempl in agitira še za tebe, ljubi „Štajerc“ naš nevstrašljivi Jakob Panlitsch na Meleh. — Srebrno gostijo je obhajal te dni naš Alojz Kreft v Očeslavcih, mož, ki je v zgled vsakemu prijatelju „Štajerca“. Naš pogura nas pelje naprej! — Naš kaplan Gorican v zadnjem „Fihposu“ protestira, da ga je „Štajerc“ pohvalil, da ne bi prišel na slab glas pri poštenih ljudeh. Glej, kaplanček, pa ravno s tem si prišel na slab glas pri poštenih ljudeh. Bomo se še pač trdneje držali našega gesla: „Popu nič ne veruj in nič ne daj“!

Od Velike Nedelje: Poročil se je dne 9. februarja g. Franz Repp, krojaški mojster in posestnik v Vičancih z gosp. Liziko Antolič, posestniško hčerko iz Libanje pri Ormožu. Bilo srečno!

Svatje z bandero. Piše nam prijatelj „Rus“: Bil sem širom sveta, ne samo v naših deželah ampak tudi v Nemčiji, celo na Turško zanesle so me bile riske noge; a nikjer pa nisem opazil, da bi se nosila pred svati bandera, kakor se je zgodilo 10. svečana t. l. v Brežicah. Neki fant bil je poročen z neko deklino „Marijine družbe“. Flisova Milka kot prednica te družbe, o kateri se sliši govorica, da ji rastejo nekakšne gobe v trebuhu, nosila je bandero pred svati. Milka, Milka, li si pozabila, kako so pred nekaj leti Brežke lilije pri del Cott-ovi štacuni cretele, da sta jih dva uradnika c. k. glavarstva komaj ugasnila?...

Ljubitelj živali. Menda ni ga večjega prijatelja drobnih ptic, o zimskem času, kakor je c. k. dom. evid. oficijal g. Stuchetz v Brežicah, kajti jutraj in opoldne nosi v papirnatih vrečicah vsakovrstna semena in jih trosi drobnim ptičkom na razpolgo v živž. Bog ohrani blagoga gospoda še mnogo let!

Lopovski napad. V minulem poletju neko nedeljo okoli 4. ure popoldne šel je g. Rižnar, uradnik c. k. okraj. glav. iz Brežic v Krško. Idoč ravno čez Savski most, prihitali so mu kranski fantje s prekljami in kolci nasproti, ga brez vsacega ugovaranja pretepli, pobili na tla in mu na desni roki zdrobili dva prsta. Zato je c. k. okrožno sodišče v Novem mestu odredilo A. Bučarju in A. Zoriču vsakem po šest mesecev in F. Vodopircu po pet mesecev kaše, poravnanje vseh stroškov, in g. Rižnerju 200 K za bolečine. Dober tek, kranski fantje!

Mlekarska zadruga v Framu se ustanovlja zlasti po zaslugah g. gostilničarja Hrastniga. Da so mlekarske zadruge dandanes za kmete velepotrebne, je znano. Vsa čast tedaj vrlim možem,